

INDONESIE (1ste trimester 2008)

BNP groei	6,1% (EIU: 5,9%)
Inflatie (consumentenprijs)	6,2% op jaarbasis (7,4% en febr.'08)
Handelsbalans	+ 23,46 USD miljard
Balans lopende rekening	+ 3,28 USD miljard (0,69% van BNP)
Deviezen reserves (excl. goud)	48,55 USD miljard (5,3 maanden invoer)
Buitenlandse schuld	85,4 USD miljard (18% van BNP)
Openbare schuld (EIU)	154,2 USD miljard (31,8% van BNP)
<i>Bron: BMI, tenzij anders gemeld</i>	

1. Macro economische gegevens

Nadat Indonesië in 2007 een groei van 6,3% liet optekenen op jaarbasis (het hoogste cijfer in de laatste 10 jaren), ondergaat het land in 2008 voorlopig slechts een lichte correctie wegens de zwakke groeiverwachtingen in de VSA (die slechts 13% van de Indonesische export vertegenwoordigt) en wegens het opstoten van de inflatie. De aanhoudende hoge olieprijsen zullen wegen op de overheidsfinanciën.

Om te vermijden dat de hogere kost van olie het budgettaire deficit teveel doet toenemen, wordt niet uitgesloten het subsidiebeleid van brandstoffen aan te passen in de maand juli. De overheid, die in 2007 uitging van een olieprijs op jaarbasis van 60USD/vat olie, heeft een herzien budget ingediend (uitgaande van olieprijs op jaarbasis van 95 USD/vat). De fiscale houdbaarheid van brandstofsubsidies wordt echter niet in vraag gesteld.

De snelle en steile groei van de voedselprijzen zorgden in februari voor een inflatie van 7,4% (versus een vooropgestelde inflatiemarge van 4 tot 6%). Voor haar voedselnoden importeert Indonesië +/- 60% van haar soyabonen, 100% van haar tarwe bloem, 30% van haar rundvlees (waarvan 60% uit Australië), 12% van haar maïs en 15% van haar suiker.

De *Centrale Bank* heeft hierdoor weinig ruimte voor verdere verlaging van de rentevoet.

De overheid moet werk maken van een verlaging van de hoge werkloosheid- en armoedecijfers, ook al omdat de Presidentiële verkiezingen van 2009 naderen. Volgens de *Wereldbank* (over)leven 42% van de Indonesiërs met 1 à 2 USD per dag (deze cijfers kennen sinds het aantreden van de huidige bewindsploeg een lichte stijging). Meer dan 40% van de 103 miljoen arbeidskrachten zijn werkloos of ondertewerkgesteld.

Uit de April 2008 studie van de "*Asia Foundation*" ("The Cost of Moving Goods") blijkt dat onbetrouwbaar en duur wegvervoer een groeiende beperking betekent voor de Indonesische ontwikkeling. Ook blijkt uit deze studie de discrepantie tussen nationale/centrale wetgeving en plaatselijke regelgevende praktijken, een sleutelkenmerk van het Indonesische wettelijk kader.

2. Thema: WATERVOORZIENING

Groeiende waterschaarste, stijgende kosten om nieuwe waterbronnen aan te boren, verwaarlozing van het onderhoud van irrigatiesystemen, gronddegradatie, uitputting van grondwater, waterverontreiniging en verkwistende watergebruik, brengen de duurzaamheid van watervoorziening in gevaar.

Hoewel de toegang tot proper water en leidingwater beperkt is (naar schatting beschikken 50 miljoen landelijke armen niet over leidingwater, terwijl minder dan 1% van alle Indonesiërs aangesloten is op een waterafvloeiing systeem), blijven de overheidsuitgaven en investeringen in watervoorziening en rioleringswerken laag (slechts 0,14% van BNP in 2002).

De Jakarta waterovereenkomsten van 1997 ("concessies") boden de theoretische mogelijkheid om te genieten van hogere betrouwbaarheid en kwaliteit van het water, nadat het openbare nutsbedrijf *PAM Jaya*, het beheer, de verrichtingen en investeringen in waterdiensten overliet aan 2 private consortia.

Deze privatisering stootte op vele moeilijkheden, vaak daterend van vóór de concessies, zodat de private consortia niet bereid waren de dekking van de waterbedeling uit te breiden of de kwaliteit van het water te verhogen (afwezigheid scheiding regulator/producent, weigering van tariefverhoging, stigmatisatie van concessiehouders, corruptie).

De toegang tot leidingwater blijft beperkt en kent sinds de economische crisis geen beduidende stijging, onder meer wegens het ontbreken van financiële stimuli.

Zo vaardigde het *Ministerie van Binnenlandse Zaken* bijvoorbeeld een sociaal tarief uit (voor huishoudens met lage inkomsten), waarbij het tarief zo laag is dat het niet kostendekkend is.

Zonder (overheid)compensaties zullen investeringen van private bedrijven om leidingwater tot de armen te brengen een illusie blijven en leidingwater beperkt blijven tot welvarende klanten die de volle prijs kunnen betalen. Arme Indonesiërs zonder toegang tot leidingwater zijn genoodzaakt hun water elders te bekomen, vaak aan een hogere prijs.

Om hieraan te verhelpen en de waterkwaliteit en infrastructuur te verbeteren, heeft de overheid gezocht naar methodes om grotere private investering in de sector te bevorderen.

Zo keurde het *Huis van Volksvertegenwoordigers* (DPR) in 2004 een lang verwachte en controversiële wet goed die het beheer van watervoorraden op winstgevende basis toeliet.

Dit leidde echter niet tot verhoogde of nieuwe private investeringen, grotendeels omdat de problemen wijd en zijd bekend waren waarmee de 2 buitenlandse firma's (het Britse *Thames Water* en het Franse *Lyonnaise*) te kampen hadden, die in 1997 concessies verwierven.

Noteren de volgende recente en belovende ontwikkelingen die wijzen op mogelijkheden in de watersector:

- De nieuwe Investeringswetgeving (negatieve lijst) laat buitenlandse investeerders toe te investeren in de watersector tot 95%. Terloops melden we dat een prominente Europese Multinational (*Danone*) een belangrijk aandeel van de markt voor flessenwater beheerst met het succesrijke merk "Aqua".
- Elf (11) projecten voor drinkbaar water voorziening werden voorgesteld op het *Infrastructuurforum van 2006* (zie Eco Bericht gewijd aan thema infrastructuur), waarvan drie klaar zijn voor openbare aanbesteding (o.m. projecten te Solo, Tangerang et Semarang).

- In januari dit jaar trachtte *PT Thames Pam Jaya* (TPJ) 750 miljard IDR (53 miljoen EUR) op te halen via de uitgifte van obligaties op 3/5/7 jaar. De opbrengst zal gedeeltelijk gebruikt worden voor schuldafflossing en bedrijfskapitaal.
- Projectontwikkelaar *PT Bakrieland* meldde in februari zijn voornemen om ook in de watersector te zullen opereren, ter diversificatie van inkomstenbronnen. Volgens de voorzitter biedt de watersector een veiligere terugkerende bron van inkomsten dan de vluchtige markt van onroerend goed. Het bedrijf is op zoek naar buitenlandse en lokale partners. Een maand later kondigde de Voorzitter van PT Bakrieland aan zich in 2008 te willen concentreren op de integratie van activiteiten, zoals het verwerven van tolgewegbedrijven en bedrijven die in drinkwater voorzien. De sectoren van tolgewegen en toevoer van drinkbaar water zijn volgens de Voorzitter immers zeer nauw aan elkaar verwant.
- De *EU-Commissie* heeft verschillende projecten lopen in de watersector. Deze projecten zijn eerder geconcentreerd op het beheer van water dan de bouw van fysieke infrastructuur (met name, duurzame landbouwirrigatie project in Buleleng en Karang Asem; project van waterbeheer te Nusa Tenggara)
- De *Wereldbank* stelde op 15 april jl. haar *JEDI project* voor ("Jakarta Emergency Dredging Initiative"). Het uitbaggeren van stadsrivieren maakt hierbij deel uit van een actieplan op de korte termijn. JEDI zal over een periode van drie jaar worden uitgevoerd d.m.v. van Nederlands baggermateriaal (Deltares - Delft Hydraulics). Met het baggeren wordt een vermindering van de overstromingen met 70% mogelijk geacht.
- Een ander waterproject te Jakarta (water, riolering en bescherming tegen overstromingen), wordt uitgevoerd door de 2 eerder vermelde waterbedrijven, *Thames* en *Lyonnaise*.

3. Interessante websites

www.diplomatie.be/jakarta - Belgische Ambassade te Jakarta
www.ina.or.id - Benelux Kamer van koophandel
www.bappenas.go.id - National Development Planning Agency
www.kkppi.go.id/baru/?lang=en - National Committee for Acceleration of Infrastructure
www.bi.go.id - Bank Indonesia
www.bkpm.go.id - Capital Investment Coordinating Board
www.bei.co.id - Indonesia Stock Exchange (IDX)
www.bps.go.id - Central Bureau of Statistics
www.thejakartapost.com - Engelstalig dagblad
www.bakrieland.com - Site van PT Bakrieland
www.worldbank.org/id - Wereldbank
www.delidn.ec.europa.eu/en/newsroom/newsroom_5.htm - EU Projecten in Indonesië